

	<p>ISSN: 2774-0390 (Online)</p> <p>วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร <i>Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University</i> Homepage: https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU E-mail: jmssnru@gmail.com</p>	
---	--	---

**จริยธรรมและธรรมาภิบาล: หลักการสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น
และความโปร่งใสของสังคม**

**Ethics and good governance: Important principles for building trust
and transparency in society**

ทิพาพร แคล้วคล่อง^{1*}
Thipaporn Klawklong^{1*}

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: thipaporn2564@gmail.com^{1*}

Received: November 17, 2024

Revised: December 01, 2024

Accepted: August 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการของมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาล 2) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาล 3) วิเคราะห์บทบาทของจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในสังคม โดยการศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) ธรรมาภิบาลคือหลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร ส่วนมาตรฐานจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ระบุหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องประพฤติปฏิบัติตาม 2) ความเชื่อมโยงของทั้งสองหลัก คือธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 2.1) หลักนิติธรรม 2.2) หลักคุณธรรม 2.3) หลักความโปร่งใส 2.4) หลักการมีส่วนร่วม 2.5) หลักสำนึกรับผิดชอบ และ 2.6) หลักความคุ้มค่า ส่วนจริยธรรม 7 ประการ คือ 2.1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ 2.2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2.3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 2.4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ 2.5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 2.6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 2.7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษา

ภาพลักษณ์ของทางราชการ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันทุกข้อเป็นหลักเดียวกันไม่แปลกแยก 3) ทั้งสองหลักมีความเข้มแข็งในการส่งเสริมกัน ก็ยิ่งผลักดันให้เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐพึงประพฤติปฏิบัติอย่างดีต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสังคม อันเป็นผลมาจากการมีบทบาทสำคัญของมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาล ในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและความโปร่งใสในสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม

คำสำคัญ: มาตรฐานจริยธรรม, ธรรมาภิบาล, ความเชื่อมั่น

Abstract

The objectives of this academic article were 1) to study and analyze the principles of ethics and good governance, 2) to analyze the connection between ethical standards and good governance, and 3) to analyze the role of ethics and good governance in building trust and transparency in society. This article reviewed papers, analyzed, and synthesized content. The results of the study showed that. 1) Good governance was the principle of good management related to the policies of the government and the personnel behavior in the organization, while the ethical standards according to the Ethical Standards Act B.E. 2562 (2019) specify the criteria for moral conduct of government officials that must be followed. 2) The connection between the two principles was that good governance was the principle of good corporate governance, consisting of 6 principles: 2.1) the rule of law, 2.2) the principle of morality, 2.3) the principle of transparency, 2.4) the principle of participation, 2.5) the principle of responsibility, and 2.6) the principle of cost-effectiveness. The seven ethics are: 2.1) adherence to the country's main institutions, 2.2) honesty, having a good conscience, and being responsible for their duties. 2.3) daring to make decisions and to act in the right way, 2.4) thinking about the common good rather than personal interests and having a public spirit, 2.5) focusing on work achievement, 2.6) performing duties fairly and without discrimination, and 2.7) maintaining a good role model and the government image, which is connected with all the same principles and is not alienated. 3) The two principals were strong in promoting each other, and it was the members of society duty, especially government officer behave well toward themselves, others, and society. Building public confidence and transparency in society was crucial. The intention was to bring prosperity to society.

Keywords: ethical standards, good governance, confidence

บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีการบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและตามทิศทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ หลักธรรมาภิบาลก็เป็นอีกหนึ่งหลักที่เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสนใจอย่างมากภายหลังประเทศเกิดวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. 2540 เมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการนำธรรมาภิบาล มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ส่วนมาตรฐานจริยธรรมเป็น

เรื่องใหม่ที่กำหนดให้มีขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2562 โดยมีการบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องประกอบด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม 7 ประการ ซึ่งทั้งสองหลักนี้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของเจ้าหน้าที่รัฐ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การรัฐทั้งสองหลัก เป็นหลักที่รัฐควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ศรัทธาในการบริหารจัดการของรัฐแก่ประชาชน ซึ่งควรจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เกิดความราบรื่น และสำเร็จได้ภายใต้หลักประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ที่ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลักด้วย ดังนั้นทั้งสองหลักจึงนับว่าเป็นหลักที่สำคัญในการบริหารจัดการประเทศ

บทความวิชาการนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงของหลักธรรมาภิบาล และมาตรฐานทางจริยธรรม โดยเฉพาะมาตรฐานจริยธรรมซึ่งกำลังเป็นที่สนใจและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถูกนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเพื่อตัดสินคดีทางการเมือง ให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งสำคัญ ๆ ในการบริหารประเทศ ได้ถูกนำมากำหนดมาตรฐานจริยธรรมของพฤติกรรมนัการเมืองและฝ่ายบริหารของประเทศ จึงจะทำการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นว่ามาตรฐานจริยธรรมแม้เป็นสิ่งใหม่ แต่กลับมีอิทธิพลต่อการตัดสินวินิจฉัยชี้ขาดคดีสำคัญ ๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางทางการเมืองและการปกครองของประเทศได้ อันเป็นที่น่าวิตกกังวลของบุคคลและหลายภาคส่วนนั้น แท้จริงแล้วมาตรฐานจริยธรรมก็คือเรื่องเดียวกันกับหลักธรรมาภิบาลที่มีอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 27 แล้วหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่นำวิตกกังวลจากผลกระทบของคำตัดสินใน 2 คดีดังของศาลรัฐธรรมนูญ แต่คือเรื่องเดิมกับหลักธรรมาภิบาลที่ยังส่งเสริมให้การบริหารจัดการบ้านเมืองของไทย ต้องดำเนินไปภายใต้หลักนิติรัฐและนิติธรรม อันเป็นการจัดการที่ซื่อสัตย์ยิ่งขึ้นไป ยังเป็นกุญแจสู่ความเชื่อมั่นของประชาชนและการสร้างสังคมให้โปร่งใสในประเทศไทย

ทั้งนี้การบริหารจัดการภาครัฐของประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังอยู่ในยุคการอภิบาลสาธารณะแนวใหม่ New Public Governance (NPG) ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการและการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย โดยมีการประสานงานระหว่างภาครัฐ เอกชน และ ภาคประชาสังคม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน แนวคิดนี้มองว่า ภาครัฐไม่ควรทำงานแบบรวมศูนย์อำนาจหรือเป็นผู้ควบคุม การดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรทำงานร่วมกับเครือข่ายที่หลากหลายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มุ่งไปที่การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง บริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาล หรือ good governance ดังนั้นกระแสของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องมีจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมี ทุกภาคส่วนต้องทำหน้าที่ภายใต้หลักนิติรัฐ นิติธรรม ปัจจุบันหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ มี 2 หลัก คือ

1. หลักธรรมาภิบาล คือ หลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการ และพฤติกรรมของบุคลากรในองค์การ สำหรับรัฐบาลไทย ได้วางหลักของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในประเทศไทยได้ให้ความสนใจเรื่องหลักธรรมาภิบาลอย่างมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540

2. เรื่องมาตรฐานจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรฐานทางจริยธรรม 7 ประการ ของเจ้าหน้าที่รัฐ จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้น ประพฤติมีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม

ซึ่งกระแสของการใช้มาตรฐานจริยธรรม เป็นหลักที่กำลังเป็นที่นิยม และเป็นที่กังวลของเหล่าเจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการทางการเมือง และนักการเมืองอย่างมากในยุคปัจจุบัน เพราะศาลรัฐธรรมนูญนำหลักเรื่องมาตรฐานจริยธรรมมาใช้ในการวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ส่งผลกระทบรุนแรงมากต่อการเมืองและการบริหารประเทศของไทย คดีที่เป็นที่สนใจของสังคมเป็นอย่างมาก 2 คดี คือ

คดีแรกคือ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2567 หลังศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า การเสนอแก้มาตรา 112 ของ "นายพิธา ลิ่มเจริญรัตน์" และพรรคก้าวไกล เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง โดยสั่งให้ "นายพิธา ลิ่มเจริญรัตน์" และพรรคก้าวไกล หยุดกระทำการซึ่งเป็นไปตามคำร้องของ "นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร" ทนายความของอดีตพระพุทธรูปชื่อนั้น ก็จะเปิดช่องให้มีการเอาผิดมาตรฐานจริยธรรมร้ายแรงกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกลอีก 44 คน ที่เข้าชื่อเสนอแก้กฎหมายมาตรา 112 และ วินิจฉัยให้มีการยื่นยุบพรรคก้าวไกล หลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่า พรรคก้าวไกล ล้มล้างการปกครองก็มีการสั่งให้ยุบพรรค และฟ้องเอาผิดมาตรฐานจริยธรรมร้ายแรงกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีก 44 คน ที่ร่วมเสนอชื่อแก้ไขมาตรา 112 จากกรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีมติสั่งไต่สวนกรณีคำร้อง

คดีที่สองคือ เรื่องพิจารณาที่ 17/2567 ในวันที่ 14 ส.ค. 2567 เรื่อง ประธานวุฒิสภาสั่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี และนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ล้มเลิกเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (4) และ (5) หรือไม่ สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 40 คน ยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) ว่านายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้องที่ 1) ได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้องที่ 2) เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้ง ๆ ที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ผู้ถูกร้องที่ 2 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ 2 เคยถูกศาลฎีกาสั่งจำคุกเป็นเวลา 6 เดือน ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามข้อเท็จจริงปรากฏในคำสั่งศาลฎีกาที่ 4599/2551 เป็นบุคคลที่กระทำการอันไม่ซื่อสัตย์สุจริต และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และ (5) เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองล้มเลิกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (4) และ (5)

วินิจฉัย พิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญตามคำปรารภที่ว่า รัฐธรรมนูญนี้วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เข้ามาใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมือง หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ จึงบัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มเติมจากลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 ผู้ถูกร้องที่ 1 กล่าวอ้างว่าตนมีภูมิหลังจากการประกอบธุรกิจ มีประสบการณ์ทางการเมืองที่จำกัด ไม่มีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ จึงไม่อาจวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เพราะนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในฝ่ายบริหาร ทุกการตัดสินใจมีผลกระทบต่อ

บ้านเมือง จึงต้องมีความรับผิดชอบในทุกการกระทำ ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต และความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจต่อสาธารณชนชั้นนั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ชัดในลักษณะภาวะวิสัย ผู้ถูกร้องที่ 1 รู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยตลอดแล้ว แต่ยังคงเสนอให้แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรี ฉบับลงวันที่ 27 เมษายน 2567 ผู้ถูกร้องที่ 1 จึงไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) ย่อมเป็นกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 หมวด 1 ข้อ 8 ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งข้อ 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 1 ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5) ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญมีมติโดยเสียงข้างมาก (5 : 4) วินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ 1 นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) เนื่องจากไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และมีพฤติกรรมการ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5)

จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองเรื่องที่ยกมา จะเห็นว่ามีการนำหลักเรื่องมาตรฐานจริยธรรมมาใช้กับการวินิจฉัยคดีสำคัญ ๆ บ่อยขึ้น และตัดสินโทษอย่างเด็ดขาดรุนแรง ใช้เป็นกฎหมายหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีที่สำคัญ ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางของการบริหารประเทศ และกำหนดทิศทางทางการเมืองด้วย อันเป็นที่น่าวิตกกังวลของบุคคลและหลายภาคส่วน ทั้งตัวเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ เป็นที่สนใจกล่าวถึงเป็นอย่างมากถึงความวิตกกังวลต่อจริยธรรมที่ถูกลำมาเป็นเครื่องมือในการทำคำวินิจฉัยคดีที่มีผลกระทบต่อสังคม ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงการมีอยู่ของมาตรฐานจริยธรรมนั้น คือเรื่องใหม่ที่ต้องเป็นกังวล หรือแท้ที่จริงแล้วคือเรื่องเดิมที่มีประเด็นสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาลที่แทรกซึมอยู่ในแนวทางการบริหารบ้านเมืองของไทยอยู่แล้วแต่เดิม ทั้งตั้งใจทำการศึกษาและนำเสนอบทความนี้เพื่อชี้ให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้น เป็นหลักที่มีส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสของสังคม พร้อมทั้งยังส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักรู้และปฏิบัติหน้าที่อย่างระมัดระวังมากขึ้น ไม่ปฏิบัติตามความเคยชินจนละเลยจริยธรรม จนอาจได้รับผลกระทบจากหลักมาตรฐานจริยธรรม เพราะความละเลยไม่คำนึงถึงหลักดังกล่าว

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการของมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาล 2) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานจริยธรรมกับธรรมาภิบาล 3) วิเคราะห์บทบาทของมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลในการสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในสังคม

แนวคิดสำคัญของธรรมาภิบาลและการนำไปใช้

ธรรมาภิบาล หรือ good governance หมายถึง หลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร สำหรับรัฐบาลไทย ได้วางหลักของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้ว่า ประกอบด้วยหลักการ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักสำนึกรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ซึ่งถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกโดยองค์กรระหว่างประเทศ คือ ธนาคารโลก

และองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีความหมายสากล คือ ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศโดยเฉพาะภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ประเทศไทยได้ให้ความสนใจเรื่องหลักธรรมาภิบาลอย่างมาก ใน พ.ศ. 2540 เมื่อมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ยังมุ่งเน้นการพัฒนาให้สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เพราะมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ความศรัทธา ไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดิน การใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน ของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542 อ้างถึงในอริยธัช แก้วเกาะสะบ้า, 2548)

หลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักการสากลที่ประเทศซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยใช้เป็นหลักในการบริหารประเทศ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า

“รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560)

นอกจากนี้ยังได้นำมาบรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และหลักธรรมาภิบาล ยังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งธรรมาภิบาล เป็นหลักที่เป็นจริยธรรมทางการบริหารจัดการที่หลาย ๆ ประเทศก็มีการใช้เพื่อเป็นกรอบในการควบคุมการบริหารจัดการของส่วนราชการ และมีไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมในองค์กร ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ให้ความสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งประชาชนก็มีความคาดหวังให้ทุกภาคส่วน นำหลักธรรมาภิบาลนี้มาปฏิบัติอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงแต่กระแสนิยมเท่านั้น ซึ่งมีองค์ประกอบและแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544 อ้างถึงในอริยธัช แก้วเกาะสะบ้า, 2548)

1. หลักนิติธรรม (rule of law) หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการเป็นไปตามกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน
2. หลักคุณธรรม (ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สนับสนุนให้ประชาชนขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพที่สุจริต จนกลายเป็นนิสัยประจำชาติ
3. หลักความโปร่งใส (transparency) หมายถึง ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน และการฉ้อราษฎร์บังหลวง

4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน

5. หลักความรับผิดชอบ (accountability) หมายถึง การมีจิตสำนึกในหน้าที่ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม สิทธิและหน้าที่ และปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างตามหลักประชาธิปไตย

6. หลักความคุ้มค่า (value for money) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผลผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในต่างประเทศ

หลายประเทศได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยเน้นการสร้าง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อตัวอย่างเช่น

สหราชอาณาจักร (United Kingdom) ในสหราชอาณาจักร การปฏิบัติธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญในภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะในองค์กรบริษัทจดทะเบียน หลักการ "UK Corporate Governance Code" เน้นที่ความโปร่งใส การตรวจสอบและการบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย

สหรัฐอเมริกา (United States) ในสหรัฐฯ หลักธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมและบริหารจัดการบริษัท ในภาคเอกชนเป็นหลัก โดยมีกฎหมาย Sarbanes-Oxley Act (SOX) ซึ่งเกิดขึ้นหลังกรณีการทุจริตของบริษัทใหญ่ เช่น Enron และ WorldCom ที่ทำให้มีการออกกฎหมายเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร

ญี่ปุ่น (Japan) ประเทศญี่ปุ่นมีแนวทางธรรมาภิบาลที่เน้นความยั่งยืน โดยยึดหลักการการบริหารที่คำนึงถึง ความยาวนาน และความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมของพนักงานและผู้ถือหุ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา องค์กร

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations (UN) ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคม อย่างเท่าเทียมกัน มีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้

United Nations and Development Programme (UNDP) ธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานของภาค การเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจ ที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกระดับประกอบด้วย กลไก กระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ ปกป้องสิทธิของตนเองตาม กฎหมาย และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อ สังคมส่งเสริมหลักนิติธรรม

ตัวอย่าง กรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาหลักธรรมาภิบาลในประเทศอังกฤษ เช่น

1. หลักการธรรมาภิบาล (governance principles) เป็นแนวทางที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรมในองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน หลักการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนและ กำหนดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น OECD (องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ) เพื่อสร้าง มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้อง เช่น ความโปร่งใส (transparency)

ความรับผิดชอบ (accountability) การมีส่วนร่วม (participation) และการปฏิบัติตามกฎหมาย (rule of law) (OECD, 2015)

2. ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (governance indicators) ใช้ตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น ดัชนีธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators – WGI) เพื่อประเมินผล WGI เป็นชุดตัวชี้วัดที่ครอบคลุม 6 มิติหลักของธรรมาภิบาล ซึ่งใช้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่งทั่วโลกในการประเมิน ตัวอย่างเช่น 1) การใช้งาน WGI ในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนด้านธรรมาภิบาลของประเทศต่าง ๆ 2) การพัฒนานโยบายช่วยให้รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายที่มุ่งปรับปรุงจุดอ่อนที่พบในการประเมิน 3) การส่งเสริมการลงทุนนักลงทุนมักใช้ WGI เพื่อประเมินความเสี่ยงและโอกาสทางธุรกิจในประเทศต่าง ๆ สรุป WGI เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่ช่วยประเมินคุณภาพธรรมาภิบาลในหลายมิติ ครอบคลุมปัจจัยทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ช่วยสนับสนุนการพัฒนานโยบายและการวางแผนเพื่อการบริหารที่ยั่งยืน (Kaufmann et al., 2010)

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศไทย

ในประเทศไทย การใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ได้รับการส่งเสริมในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ รวมถึงภาคเอกชน ดังนี้

ภาครัฐ รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้นำกรอบธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินคุณภาพการบริหารงานราชการ ซึ่งประกอบด้วย การวัดผลความโปร่งใสและความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ

ภาคเอกชน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนใช้หลักการธรรมาภิบาลในการบริหาร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุน ตัวอย่างเช่น การจัดทำรายงานประจำปีที่โปร่งใส และการสร้างกระบวนการตรวจสอบภายในอย่างเข้มงวด

องค์กรท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เช่น อบต. หรือ อบจ.) นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อใช้ในการดำเนินงานมีความโปร่งใสและมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้น เช่น การเปิดเผยงบประมาณและโครงการสาธารณะให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ

ตัวอย่างงานวิจัยที่มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้นักวิชาการทางการศึกษาและสถานศึกษา ได้มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้นดังต่อไปนี้ (เจนจิรา อกงาม และวศิน สอนโพธิ์, 2567)

1. ด้านหลักนิติธรรมควรเน้นการตัดสินใจและการดำเนินการที่ยุติธรรม โปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ด้านหลักคุณธรรมควรมุ่งเน้นการรักษามาตรฐานจริยธรรมสูงสุดในการบริหารจัดการ

3. ด้านหลักความโปร่งใสควรรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลและการตัดสินใจที่เป็นระบบ

4. ด้านหลักความมีส่วนร่วมควรเน้นการสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

5. ด้านหลักความรับผิดชอบต่อคณาจารย์เน้นการสร้างควมรับผิดชอบต่อสังคมและความโปร่งใสในทุกด้านของการบริหารจัดการ

6. ด้านหลักความคุ้มค่าคณาจารย์เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด โดยมีการวางแผนติดตาม และประเมินผลเพื่อให้ทุกกระบวนการสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ โดยสรุป ธรรมมาภิบาล คือ หลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์การ สำหรับรัฐบาลไทย เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรที่มีคุณภาพ โปร่งใส และยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรที่ยึดถือหลักธรรมมาภิบาลจะสามารถบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดสำคัญของมาตรฐานจริยธรรมและการนำไปใช้

มาตรฐานทางจริยธรรม 7 ประการ ของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ระบุว่า จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้นประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม (conscience) เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนี้ได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

มาตรา 5 มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ (พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562, 2562)

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว ซึ่งมาตรฐานจริยธรรมมีองค์ประกอบและความสำคัญ

1. องค์ประกอบของมาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรฐานทางจริยธรรม (ethical standards) มีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลและองค์กรโดยทั่วไป ประกอบด้วย (United Nations, 2015)

1.1 ความซื่อสัตย์สุจริต (integrity) การยึดถือความถูกต้องและความจริงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การแสดงความคิดเห็น หรือทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มีการหลอกลวง

1.2 ความยุติธรรมและความเท่าเทียม (fairness and equity) การปฏิบัติต่อบุคคลหรือกลุ่มคนอย่างยุติธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติด้วยความเท่าเทียม

1.3 ความรับผิดชอบ (responsibility) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียในทุกด้าน รวมถึงการรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

1.4 ความเคารพต่อผู้อื่น (respect for others) การให้เกียรติผู้อื่นและเคารพในความคิดเห็นและสิทธิต่าง ๆ ซึ่งเป็น การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

1.5 ความโปร่งใส (transparency) การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจ โดยไม่มีการบิดบัง

1.6 ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) การปฏิบัติงานที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการดำเนินงานอย่างยั่งยืนในระยะยาว

โดยสรุป มาตรฐานทางจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในหลายด้าน เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสม และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม ช่วยลดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อมั่น และรักษาความยุติธรรม ตัวอย่างเช่น ในองค์กร มาตรฐานจริยธรรมมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใสในการทำงาน ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม (Ferrell et al., 2021) นอกจากนี้ มาตรฐานจริยธรรมยังเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้บุคคลตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาผลกระทบต่อส่วนรวม และใช้ในการตัดสินใจทางศีลธรรม เช่น ในการศึกษาวิจัย การมีจริยธรรมช่วยให้ผู้วิจัยคำนึงถึงสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสาธารณะ (Resnik, 2020)

2. การนำมาตรฐานจริยธรรมไปใช้ในประเทศไทย

ในประเทศไทย การปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอาจเกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล นอกจากนี้ ในองค์กรต่าง ๆ ยังมีการใช้หลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานการกำกับดูแล เช่น หลักจริยธรรมธุรกิจ (business ethics) และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มุ่งให้บริษัทจดทะเบียนดำเนินการด้วยความโปร่งใส และซื่อสัตย์สุจริต

3. การนำมาตรฐานจริยธรรมไปใช้ในต่างประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา บริษัทขนาดใหญ่จะมีรหัสจริยธรรม (code of ethics) ที่ถูกกำหนดและควบคุมโดยองค์กร เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ (SEC) ซึ่งส่งเสริมให้ทุกองค์กรมีการดำเนินธุรกิจที่ยุติธรรมและโปร่งใส ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นเองก็ให้ความสำคัญกับจริยธรรมโดยยึดหลักธรรมาภิบาลแบบ Keidanren (Japan Business Federation) ที่มุ่งเน้นให้บริษัทมีการกำกับดูแลด้วยความรับผิดชอบต่อชุมชน

4. ตัวอย่างงานวิจัยที่มีการนำมาตรฐานจริยธรรมไปใช้

งานวิจัยที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 2 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ซึ่งพบองค์ความรู้การวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรทางภาคการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรได้อย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งศีลธรรมและช่วย

กำหนดปทัสสถานให้แก่สังคม สรุปว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ประการ 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ 2) ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 4) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ 5) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 6) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 7) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและมีจิตสาธารณะ การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (อภิสิทธิ์ เวียงวิเศษ และคุณ, 2563)

กล่าวได้ว่า การนำมาตรฐานจริยธรรมไปใช้ในประเทศไทยและต่างประเทศอาจมีความแตกต่างกันในแง่ของโครงสร้างกฎหมาย วัฒนธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

การเปรียบเทียบความหมายและความสอดคล้องของธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม

การเปรียบเทียบระหว่างหลักธรรมาภิบาล (corporate governance) และมาตรฐานจริยธรรม (ethical standards) สามารถอธิบายได้ในแง่ของวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (purpose) ธรรมาภิบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดระบบการบริหารและการกำกับดูแลที่โปร่งใสและรับผิดชอบต่อ ช่วยให้มั่นใจได้ว่าองค์กรดำเนินงานตามนโยบายที่มีความยุติธรรม และตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร แต่มาตรฐานจริยธรรม เน้นให้บุคคลและองค์กรมีความประพฤติที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงคุณธรรม และความถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความเคารพ และการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างยุติธรรม (Ferrell et al., 2021)

2. โครงสร้างและหลักการ (structure and principles) ธรรมาภิบาลจะมีโครงสร้างที่เป็นระบบชัดเจน รวมถึงคณะกรรมการบริหาร กฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำกับดูแล โดยมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงและกลไกการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับ แต่มาตรฐานจริยธรรม ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนเป็นระบบ แต่จะกำหนดกรอบการปฏิบัติงานโดยทั่วไป และกำหนดรหัสจริยธรรม (code of ethics) ซึ่งมักเป็นแนวปฏิบัติภายในองค์กร มุ่งเน้นความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล (Trevino & Nelson, 2017)

3. แนวทางปฏิบัติและผลกระทบต่อองค์กร (implementation and impact) ธรรมาภิบาลจะมุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้เสีย และช่วยลดความขัดแย้งภายในองค์กร การกำหนดบทบาทของกรรมการ และการจัดการความเสี่ยง แต่มาตรฐานจริยธรรม มักมุ่งเน้นให้บุคลากรทุกระดับปฏิบัติตามหลักศีลธรรมเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เช่น การจัดอบรมด้านจริยธรรมในองค์กร และกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้พนักงานปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ (OECD, 2015; Cadbury, 1992)

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาล และมาตรฐานจริยธรรม แม้จะมีความต่างกันบ้างในรายละเอียดแต่โดยภาพรวมมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกันคือ ต่างมุ่งเน้นไปที่องค์กรที่มีธรรมาภิบาลที่ดี มักจะมีมาตรฐานจริยธรรมที่ชัดเจนควบคู่ไปด้วย การที่องค์กรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร โดยมีการทำงานอย่างโปร่งใส รับผิดชอบต่อ และยุติธรรม ในขณะที่มาตรฐานจริยธรรมทำหน้าที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับพนักงาน ช่วยให้พนักงานมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้การทำงานในองค์กรเกิด

ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าเชื่อถือ และยังช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ธรรมภิบาลเป็นกรอบการดำเนินงานที่กว้าง ซึ่งครอบคลุมถึงหลักการทางจริยธรรมที่องค์กรต้องยึดถือในภาพรวม ส่วน มาตรฐานจริยธรรมเป็นการนำหลักการเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติ สอดคล้องกับปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคม เช่น ความเชื่อ ระบบคุณธรรม และบทบาทของพลเมือง เช่นเดียวกันกับแนวคิดในอังกฤษ ส่งผลต่อการส่งเสริมให้ทั้งสอง หลักเป็นแนวทางที่ช่วยควบคุมและกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรให้ดำเนินงานตามหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง ดังนั้น ทั้งธรรมภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม จึงทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างองค์กรให้มีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบหลักธรรมภิบาลกับมาตรฐานจริยธรรม

ลำดับ	ธรรมภิบาล	มาตรฐานจริยธรรม มาตรา 5	ความหมาย	ความ สอดคล้อง
1	หลักคุณธรรม	(1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของ ประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่	ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูรู้บุญคุณ คือ หลักคุณธรรม ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมทั้งหมด ซึ่งหมายถึง ความซื่อสัตย์ สุจริตด้วย สอดคล้อง ทั้ง (1) (2) (3) (6)	สอดคล้อง
2	หลักนิติธรรม	(3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ ถูกต้องชอบธรรม (6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและ ไม่เลือกปฏิบัติ	ความยุติธรรมและความเท่าเทียม คือ หลักนิติธรรม ประกอบด้วย หลักกฎหมายที่ต้องยุติธรรม และปฏิบัติ ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ	สอดคล้อง
3	หลักความ รับผิดชอบ	(2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และ รับผิดชอบต่อหน้าที่	ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปฏิบัติงานและ การตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ เสียในทุกด้าน	สอดคล้อง
4	หลักการมี ส่วนร่วม	(4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ	ความเคารพต่อผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่นและ เคารพในความคิดเห็นและสิทธิ ต่าง ๆ ของ บุคคลอื่น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการมี ส่วนร่วมกับผู้อื่น	สอดคล้อง
5	หลักความ โปร่งใส	(6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและ ไม่เลือกปฏิบัติ	คือ ความโปร่งใสการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับ ข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจ โดยไม่มีการ ปิดบัง	สอดคล้อง
6	หลักความ คมคาย	(5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและ รักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ	ความรับผิดชอบต่อสังคม การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิด ประโยชน์สูงสุดการปฏิบัติงานที่ คำนึงถึง ผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และการ ส่งเสริมการดำเนินงานอย่างยั่งยืนในระยะยาว	สอดคล้อง

จากตารางเปรียบเทียบระหว่างธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม พบว่า แท้จริงแล้วเรื่องมาตรฐานจริยธรรมก็คือเรื่องเดียวกันกับหลักธรรมาภิบาลที่มีอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่นำวิตกกังวล แต่คือเรื่องเดิมกับหลักธรรมาภิบาล ที่ยิ่งส่งเสริมให้การบริหารจัดการบ้านเมืองของไทยต้องดำเนินไปภายใต้หลักนิติรัฐ และนิติธรรม อันเป็นการจัดการที่ชอบธรรมยิ่งขึ้น เพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนและการสร้างสังคมให้โปร่งใส มาตรฐานจริยธรรมไม่ใช่หลักการใหม่ที่ไม่เคยรู้จัก หากแต่เป็นหลักการเดิมที่ถูกนำมาบัญญัติใหม่ และมีจุดเน้นไปที่การควบคุมพฤติกรรมของบุคคล เน้นให้บุคคลและองค์กรให้มีความประพฤติที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงคุณธรรมและความถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความเคารพ และการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างยุติธรรม เป็นต้น

บทวิเคราะห์จริยธรรมและธรรมาภิบาลกับความเชื่อมั่นของประชาชนและการสร้างสังคมให้โปร่งใส

จริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของประชาชน และการสร้างสังคมที่โปร่งใส การดำเนินงานที่ยึดมั่นในหลักจริยธรรมจะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในองค์กรและระบบการปกครอง ซึ่งทำให้ประชาชนรู้สึกมั่นใจในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการหรือการบริหารงานภาครัฐ (Trevino & Nelson, 2017) เมื่อองค์กรหรือบุคคลดำเนินการด้วยจริยธรรมที่เข้มแข็ง เช่น ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม จะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในความเป็นธรรมและความถูกต้องของการดำเนินการ (Ferrell et al., 2021) ซึ่งจริยธรรมมีบทบาทสำคัญในการลดปัญหาคอร์รัปชันและการทุจริตในสังคม การปฏิบัติที่ผิดจริยธรรมจะทำให้เกิดการขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน และอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและการเมืองที่รุนแรง (Resnik, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทในการตัดสินใจและดำเนินการที่ส่งผลต่อชีวิตของประชาชน การรักษามาตรฐานจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการสร้างความโปร่งใส และความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการปกครอง (Keidanren (Japan Business Federation), 2017) ทั้งยังส่งเสริมการสร้างสังคมที่โปร่งใส การที่องค์กรภาครัฐหรือเอกชนปฏิบัติตามจริยธรรมจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการตัดสินใจ และการดำเนินงานได้อย่างง่ายดาย ซึ่งส่งผลให้เกิดการตรวจสอบจากประชาชนและสื่อมวลชนที่มีส่วนร่วมในการสร้างความโปร่งใส (United Nations Development Programme, 1997) นอกจากนี้ การนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการทำงานยังช่วยเสริมสร้างความยุติธรรมในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมที่เท่าเทียมและยั่งยืน (United States Congress, 2002)

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนจึงไม่ได้มาจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือการควบคุมอย่างเข้มงวดเท่านั้น แต่ยังมีมาจากการที่บุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ยึดมั่นในหลักการทางจริยธรรมในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กรและสังคมโดยรวม (Cadbury, 1992) ดังนั้น การสร้างสังคมที่โปร่งใสและเชื่อมั่นได้ จำเป็นต้องพึ่งพาหลักจริยธรรมที่มีความชัดเจนและเข้มแข็งในทุกระดับของการบริหารจัดการและการตัดสินใจในองค์กรต่าง ๆ

ส่วนธรรมาภิบาล เป็นหนึ่งในแนวคิดที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและส่งเสริมการสร้างสังคมที่โปร่งใส โดยมีหลักการพื้นฐานที่เน้นไปที่ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม (United Nations Development Programme, 1997) องค์กรหรือรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาลที่ดีจะสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน ซึ่งนำไปสู่การลดปัญหา

ความไม่พอใจและการทุจริตในสังคม (Resnik, 2020) ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนเริ่มต้นจากการมีหลักการธรรมาภิบาลที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยการมีความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ การเปิดเผยข้อมูล และการทำงานที่ตรวจสอบได้ (Ferrell et al., 2021) เช่น การจัดการงบประมาณที่โปร่งใส การตรวจสอบการใช้จ่ายของภาครัฐ และการเปิดเผยผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในรัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ (Securities and Exchange Commission, 2020) ยิ่งไปกว่านั้นธรรมาภิบาลที่ดีไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อการสร้างความเชื่อมั่นในองค์กรเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อการพัฒนาความโปร่งใสในสังคมโดยรวม โดยการสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจนและมีความยุติธรรม ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (United States Congress, 2002) สิ่งนี้จะนำไปสู่การสร้างสังคมที่โปร่งใสมากขึ้น ซึ่งสามารถลดปัญหาความไม่เป็นธรรมและการเลือกปฏิบัติได้ (Keidanren (Japan Business Federaton), 2017) ทั้งนี้การสร้างธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดีเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่สามารถตรวจสอบได้และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Cadbury, 1992) การมีธรรมาภิบาลที่โปร่งใสจะทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการสร้างความเชื่อมั่นในสังคมได้อย่างยั่งยืน (Trevino & Nelson, 2017)

โดยสรุป ธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม เป็นสองแนวคิดที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในการดำเนินงานขององค์กร โดยธรรมาภิบาลเป็นกรอบการดำเนินงานที่ครอบคลุมถึงหลักการสำคัญ เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และความยุติธรรม ซึ่งทำให้องค์กรเป็นที่ยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากผู้เกี่ยวข้อง (United Nations Development Programme, 1997) ในขณะที่มาตรฐานจริยธรรมมีบทบาทในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคลากรในองค์กร ให้สอดคล้องกับค่านิยมและหลักจริยธรรมที่กำหนดไว้ เช่น การปฏิบัติงานอย่างมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นต้น (Ferrell et al., 2021)

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับองค์กร โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ยึดหลักการบริหารงานที่มีคุณธรรมและโปร่งใส ซึ่งทำให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมีความเชื่อมั่นในองค์กรมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ (Resnik, 2020) นอกจากนี้ มาตรฐานจริยธรรมยังช่วยให้บุคลากรมีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Trevino & Nelson, 2017)

หลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรมจึงเป็นสองส่วนที่ทำงานเสริมกันในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีคุณธรรมและความยุติธรรม การผสมผสานระหว่างธรรมาภิบาลและจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน และสามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Cadbury, 1992) การบังคับใช้หลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรมอย่างเข้มงวดจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรต้องให้ความสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในปัจจุบัน จากผลการศึกษาได้สังเคราะห์ความเชื่อมโยงของธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม แสดงดังภาพที่ 1

ความเชื่อมโยงของธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม

ธรรมาภิบาล		มาตรฐานจริยธรรม
1. หลักคุณธรรม	→	(1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ
2. หลักนิติธรรม	→	(2) ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. หลักความ รับผิดชอบ	→	(3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
4. หลักความมีส่วนร่วม	→	(4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิต สาธารณะ
5. หลักความโปร่งใส	→	(5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
6. หลักความคุ้มค่า	→	(6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
	→	(7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทาง ราชการ

ภาพที่ 1 สังเคราะห์ผลการศึกษาโดยภาพรวม

แนวโน้มการศึกษาการปรับใช้หลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรมในอนาคต

จากการศึกษานี้ทำให้เห็นแนวโน้มจะมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล ใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI เข้ามาสนับสนุนในการตรวจสอบข้อมูลและทำให้กระบวนการโปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ช่วยลดความผิดพลาดของข้อมูล
2. ศึกษาการสร้างมาตรฐานจริยธรรมระดับโลก การสร้างมาตรฐานจริยธรรมที่ใช้ร่วมกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านสิทธิมนุษยชน การจัดการสิ่งแวดล้อม และความเป็นธรรมในเศรษฐกิจ เช่น สหประชาชาติ (UN) และ OECD จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากฎเกณฑ์และมาตรฐานจริยธรรมที่บังคับใช้ในระดับโลก
3. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและบทลงโทษให้เหมาะสม เพราะกฎหมายหลายฉบับที่บัญญัติใช้มานานมากก็มีความล้าสมัย
4. ส่งเสริมจริยธรรมกับการปรับตัวสู่สังคมแห่งความยั่งยืน มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน เช่น การลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการลดผลกระทบจากความขัดแย้ง

บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นการสร้างโครงสร้างและกระบวนการที่โปร่งใสและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และมาตรฐานจริยธรรมที่เน้นการส่งเสริมพฤติกรรมที่มีคุณธรรมของบุคคล โดยรวมก็คือหลักเกณฑ์ ที่มีความสอดคล้องและเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เป็นหลักที่มีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมบัญญัติตามคำปรารภในคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญที่ว่า รัฐธรรมนูญนี้วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวดเด็ดขาด เพื่อให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมือง หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ มาตรฐานจริยธรรมช่วยสร้างความเชื่อมั่นในองค์กร และช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียรู้สึกมั่นใจในการได้รับการปฏิบัติที่ดีกับองค์กร ป้องกันปัญหาทางจริยธรรม การมีมาตรฐานที่ชัดเจนช่วยป้องกันปัญหาการประพฤติมิชอบและการทุจริต ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี เมื่อมีการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม พนักงานจะรู้สึกว่าตนมีคุณค่าและได้รับการเคารพ สนับสนุนความยั่งยืน มาตรฐานจริยธรรมช่วยให้องค์กรดำเนินงานในลักษณะที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ มาตรฐานจริยธรรมจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ไม่ได้แตกต่างหรือไม่ใช่เรื่องใหม่ที่น่ากังวล หากดำรงอยู่ในหลักนิติรัฐ นิติธรรมอยู่แล้ว ดำรงอยู่ในหลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรม ประเทศไทยก็จะอยู่ในแนวทางการควบคุมที่ดี ทั้งส่วนขององค์การของรัฐ และส่วนของพฤติกรรมของบุคคลด้วย เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและองค์กร ธรรมาภิบาล คือ หลักการในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคม และเปิดเผย ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือสมาชิกในองค์กร ส่วนมาตรฐานจริยธรรม (ethical standards) เป็นกรอบทางศีลธรรมที่กำหนดแนวทางและความประพฤติที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ก็ยิ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ดีและยั่งยืนยิ่ง ๆ ขึ้น ยังเป็นกุญแจสู่ความเชื่อมั่นของประชาชน และการสร้างสังคมให้โปร่งใสในประเทศไทยด้วย

นอกจากนี้ ธรรมาภิบาลและมาตรฐานจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในการดำเนินงานขององค์กรธรรมาภิบาล เป็นกรอบที่เน้นหลักการสำคัญ เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งช่วยสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากผู้เกี่ยวข้อง ในขณะที่มาตรฐานจริยธรรมกำหนดแนวทางปฏิบัติในการควบคุมพฤติกรรมของบุคลากรให้อยู่ในกรอบของค่านิยมที่ถูกต้อง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลช่วยเสริมสร้างค่าน้ำเชื่อถือและประสิทธิภาพขององค์กร อีกทั้งมาตรฐานจริยธรรมช่วยให้บุคลากรสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีความซื่อสัตย์ การผสมผสานระหว่างธรรมาภิบาลและจริยธรรม จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความยุติธรรมและยั่งยืน โดยการบังคับใช้หลักการทั้งสองนี้อย่างเข้มงวดช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา งอกงาม และวดิน สอนโพธิ์. (2567). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคูธารธานี เขต 3. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(5), 17–36. <https://doi.org/10.60027/iarj.2024.276065>.
- พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 15 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 1–10.
- อมร วิทยาภรณ์. (2550). *ธรรมาภิบาลในองค์กรธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทยาการ.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. (2548). ธรรมาภิบาลกับหลักสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ. *รัฐสภาสาร*, 53(10), 105–112.

- อภิสิทธิ์ชัย เอี่ยมสกุล, สุชาติ นันทะไชย และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2563). ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 92-104.
- Cadbury, A. (1992). *The report of the committee on the financial aspects of corporate governance*. London: Gee and Co.
- Ferrell, O. C., Fraedrich, J., & Ferrell, L. (2021). *Business ethics: Ethical decision making and cases* (12th ed.). Cengage Learning.
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. World Bank Policy Research Working Paper No. 5430. The World Bank. <https://ssrn.com/abstract=1682130>.
- Keidanren (Japan Business Federation). (2017). *Keidanren corporate behavior charter*. Japan Business Federation. Retrieved 1 November 2024 from <https://www.keidanren.or.jp>.
- OECD. (2015). *G20/OECD Principles of Corporate Governance*. OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264236882-en>.
- Resnik, D. B. (2020). *The ethics of research with human subjects: Protecting people, advancing science, promoting trust*. Springer.
- Trevino, L. K., & Nelson, K. A. (2017). *Managing business ethics: Straight talk about how to do it right* (7th ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- United Nations. (2015). *Ethical standards for public service organizations*. United Nations Publications.
- United Nations Development Programme. (1997). *Governance for sustainable human development*. Retrieved 1 November 2024 from <https://www.undp.org>.
- United States Congress. (2002). *Sarbanes-Oxley Act of 2002*. Washington, D.C.: Government Printing Office.
- Securities and Exchange Commission. (2020). *Code of ethics for senior financial officers*. Retrieved from 1 November 2024 from <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/810766/000119312521056193/d101577dex9913a1.htm>.